

Тетяна Паньок, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри образотворчого мистецтва
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Марина Обужована, магістр образотворчого мистецтва
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Марія Квітка, магістр образотворчого мистецтва
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття присвячена дослідженню процесу професійного становлення майбутніх педагогів образотворчого мистецтва в контексті їх художньо-педагогічної підготовки у закладах вищої освіти. Автор аналізує основні етапи становлення фахівця, виділяючи ключові аспекти, такі як формування професійних компетенцій, розвиток художнього мислення і практичних навичок, необхідних для успішної педагогічної діяльності. Особлива увага приділена значенню інноваційних методів навчання та їх впливу на підвищення ефективності підготовки майбутніх педагогів. Висвітлено також роль інтеграції народно-художньої творчості у процес підготовки педагогів, що сприяє розвитку емоційної сфери, художньо-образного мислення та національної самоідентифікації майбутніх педагогів образотворчого мистецтва у ЗВО як з дисциплін образотворчого циклу, так і з педагогічних предметів, здатних ефективно впливати на виховання та навчання майбутніх поколінь.

Ключові слова: образотворче мистецтво; національна освіта; педагог; професійна підготовка; професійне становлення; художньо-педагогічна освіта.

Лит. 18.

Tetyana Panyok, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Head of the Fine Arts Department,
Kharkiv Hryhoriy Skovoroda National Pedagogical University
Maryna Obuzhovana, Master of Fine Arts,
Kharkiv Hryhoriy Skovoroda National Pedagogical University
Maria Kvitka, Master of Fine Arts,
Kharkiv Hryhoriy Skovoroda National Pedagogical University

PROFESSIONAL FORMATION OF FUTURE TEACHERS OF FINE ARTS IN THE PROCESS OF ART AND PEDAGOGICAL TRAINING

The professional formation of future teachers of fine arts in the process of artistic and pedagogical training is a complex and multifaceted process that includes not only the development of professional skills but also the formation of personal qualities, with the help of artistic and pedagogical education, which is constantly developing, thus, allowing, to fulfil the needs of professional activity in a creative and independent way. The professional formation of future teachers of fine arts is the result of a complex system of artistic and pedagogical training, which includes theoretical training, practical skills and individual development. The creation of appropriate pedagogical conditions aimed at the formation of these components will contribute to the improvement of the quality of training of future teachers of fine arts and their readiness to implement educational tasks at a high professional level. The author analyzes the main stages of becoming a specialist, highlighting key aspects, such as the formation of professional competencies, the development of artistic thinking and practical skills necessary for successful pedagogical activity. It has been proven that the effectiveness of the professional formation of future fine art specialists during artistic and pedagogical training is correlated with the defined criteria and ensured by the implementation of pedagogical conditions, which are detailed in this article. It was revealed that the use of innovative technologies undoubtedly contributes to the improvement of the quality of artistic and pedagogical training and significantly affects the general level of professional orientation of the artistic and pedagogical environment. Innovations can be considered as effective changes in methods, content, ways and forms during the training of future teachers of fine arts, including the organization of the educational process.

It is stated that in modern conditions, the training of future teachers of fine arts is directed to the formation of their professional qualities, to the identification and development of creative potential, which is characterized by established traditions of consistent and systematic teaching, with an emphasis on the study of Ukrainian culture and art. The role of integration of folk artistic creativity in the process of teacher training, which contributes to the development of the emotional sphere, artistic thinking and national self-identification of future teachers of fine arts, is highlighted. The article emphasizes the need to improve the quality of training of future fine art teachers in higher education institutions,

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

both in the disciplines of the fine arts cycle and in pedagogical subjects that can effectively influence the education and training of future fine art teachers.

Keywords: *fine art; national education; teacher; professional training; professional development; artistic and pedagogical education.*

Постановка проблеми. Одним із ключових напрямів модернізації сучасної вищої освіти в Україні є підвищення якості підготовки майбутніх педагогів. Специфіку сучасного розвитку глобальної освітньої сфери визначає зростаючий розрив між рівнем освіти та підвищеними вимогами до професіоналів.

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр. окреслює ключові напрями вищої освіти та зосереджується на реформах, які чітко сформовані дорожньою картою, що вказує шлях відновлення та розвитку системи вищої освіти в післявоєнний період, а також передбачає передовсім розвиток як професійних, так і загальних компетентностей здобувачів освіти, зокрема здатності навчатися, критично та системно мислити, працювати в умовах невизначеності, креативності, міжгалузевої комунікації, мультикультурності тощо [17].

За оцінками експертів, затребуваними будуть професії, що пов'язані із освітою, творчістю, наданням індивідуальних послуг тощо. Вони залишаться актуальними, оскільки не зможуть бути заміщені автоматизованими системами навіть з використанням штучного інтелекту [17].

У цьому контексті професійна підготовка в системі вищої художньої освіти набуває особливої ваги і стає вирішальним етапом становлення майбутніх педагогів образотворчого мистецтва. Якість формування професійних компетентностей безпосередньо впливає на успішність їх діяльності як у викладанні образотворчого мистецтва в закладах освіти, так і в інших сферах художньо-професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу дослідження становлять наукові праці вчених з *методології педагогіки та історії педагогіки* (В. Гриньова [7], С. Гончаренко [8], О. Сухомлинська [18] та ін.); з *мистецтвознавства і художньої діяльності* (О. Піддубна [14], О. Цугорка [4] та ін.); з *питань історії становлення теорії і практики мистецької освіти* (Л. Оршанський [1], Т. Паньок [1; 3; 11; 12; 13], О. Рудницька [15] та ін.); з *професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва* (О. Комаровська [9], С. Коновець [10], О. Просіна [9], Г. Сотська [16], В. Тищенко [5] та ін.).

Дослідження зазначених авторів дають змогу визначити форми й методи професійної підготовки майбутніх педагогів образотворчого мистецтва у ЗВО у галузі художньої освіти, розкривають методологічні засади дослідження, проблеми культури-

логічної регіоніки тощо. Саме етнопонаціональні традиції українського життя формували ментальність українського педагога, особливості викладання, специфічні риси художньо-педагогічного мислення, що ґрунтувалися на ідеї духовного розвитку, провідних положеннях гуманістичного підходу, що дає змогу людині мислити, діяти в пошуках естетичних і культурних цінностей, що певним способом впливають на основні чинники формування педагогічної підготовки майбутніх художників-педагогів у вітчизняних ЗВО.

Г. Сотська у наукових розвідках ретельно виклала теоретико-методичні засади формування естетичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах та розкрила сутність естетичної культури в історії вітчизняної освіти [16].

Проблемам творчого розвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва, необхідності поліпшення якості їхньої професійної підготовки присвячене дослідження С. Коновець “Творчий розвиток учителя образотворчого мистецтва” [10]. Автор розкриває особливості творчої підготовки фахівців у ЗВО як поліаспектний процес, що є важливою складовою художньої підготовки, доводить, що творчий розвиток майбутніх учителів образотворчого мистецтва дозволяє формувати в них креативність, творче мислення, самовизначення, духовність, естетичність тощо.

Важливе значення для розуміння ролі педагогічних процесів у художній освіті має низька праця Т. Паньок [1; 3; 11; 12; 13]. Авторка здійснила аналіз теорії і практики художньої освіти в Україні у ХХ ст., розкрила головні особливості викладання образотворчих дисциплін, звернула увагу на визначення подальших шляхів удосконалення педагогічної роботи в галузі підготовки фахівців з образотворчого мистецтва.

Актуальною для нашого дослідження була публікація О. Цугорка “Мистецька академічна освіта в умовах воєнного стану”, в якій автор торкається злободенної теми комплексного використанні методів педагогіки та художньої освіти, що спрямовані на теоретичне та художньо-практичне осмислення сучасної освітньої парадигми мистецької освіти [4].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. У наданій статті зроблена спроба осмислення сучасних підходів до розуміння специфіки художньо-педагогічної освіти, включаючи розробку критеріїв, що відображають комплексний розви-

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

ток як художніх, так і педагогічних навичок у майбутніх педагогів образотворчого мистецтва. Зосереджена увага на розробці підходів, що сприятимуть професійному становленню майбутніх педагогів образотворчого мистецтва, розвитку їхніх індивідуальних художніх здібностей та особистісних якостей з урахуванням різного рівня обдарованості.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні професійного становлення майбутніх педагогів образотворчого мистецтва у процесі художньо-педагогічної підготовки у ЗВО.

Основний виклад матеріалу. В умовах упродовження Національної стратегії розвитку освіти (2022–2032) особливого значення набуває розробка інваріантних моделей змісту в освітніх закладах з урахуванням сучасних соціокультурних ситуацій, цінностей національного виховання, посилення впливу мистецтва на загальнокультурний розвиток здобувачів освіти [17]. Якість підготовки майбутніх педагогів образотворчого мистецтва залежить від чітко визначених вимог до особистості, які спрямовують її художньо-педагогічну діяльність, визначають художньо-педагогічну позицію, а також окреслюють вимоги до знань, умінь та навичок, через які реалізується майстерність та професіоналізм.

Освітньо-професійний рівень майбутнього педагога образотворчого мистецтва художньо-педагогічного факультету ЗВО визначається системою вимог до професійних якостей, а саме: професійне художнє мислення, практично-дійовий інтелект, професійна спостережливість, оперативна художня пам'ять, кмітливість, гнучкість, рішучість, оригінальність та ясність думки тощо. А також відповідність освітньо-професійного рівня вимогам професійної майстерності, що визначаються системою ознак, до яких належать: емоційно-вольові якості, професійно значущі знання, навички, загальнопедагогічні, методичні та художні вміння майбутнього педагога з образотворчого мистецтва.

Отже, у процесі художньо-педагогічної підготовки майбутніх педагогів образотворчого мистецтва необхідно зосередити увагу та зусилля на формуванні й розвитку індивідуально-особистісних якостей здобувачів освіти, які визначають рівень їхньої професійної майстерності. Основними з них є:

– *динаміка емоційно-естетичної сфери діяльності*: чутливість, емоційно-естетична збудженість, глибина та сила почуттів, здатність до емоційно-естетичного ставлення до світу і до себе через художнє пізнання.

– *моральні якості*: почуття відповідальності, честі, справедливості, обов'язку та творче натхнення.

– *інтелектуальна чутливість*: зацікавленість, впевненість і сумніви в процесі мислення, почуття новизни та здатність до інтуїтивних здогадок, ху-

дожньо-образне, асоціативне мислення, емоційний інтелект.

– *художній смак*: відчуття цілісності форм, пластики, композиційної структури, ліній та плям, ритму, руху, внутрішньої та зовнішньої динаміки, пропорцій, тональних і колірних співвідношень тощо.

– *вольові якості*: цілеспрямованість, рішучість, енергійність, активність, ініціативність, самостійність і дисциплінованість.

– *динамічні особливості майбутнього фахівця*: працелюбність за різних умов, здатність переходити від однієї діяльності до іншої та переключення між різними способами дій.

Формування цих якостей є ключовим у підготовці майбутніх педагогів образотворчого мистецтва, оскільки вони суттєво впливають на їхній професіоналізм і здатність до творчої самореалізації, що, зі свого боку, корелюється зі Стратегією розвитку вищої освіти (2022–2032), щодо посилення кадрового потенціалу у психолого-педагогічній, практичній, мультикультурній підготовки майбутніх педагогічних працівників [17].

Зазначимо, що першопочатково на заняттях з малюнка, живопису та інших художніх дисциплінах формуються загальні професійно значущі знання, навички, вміння та компетентності, які дозволяють їм планувати та здійснювати управління своєю графічною і живописною діяльністю, вносити корекцію та регулювати систему образотворчих взаємовпливів.

У зв'язку з цим у процесі підготовки майбутніх педагогів образотворчого мистецтва особливого значення набуває особистісно-орієнтований підхід, що тісно пов'язаний з індивідуальністю. Без цього неможливе викладання дисциплін образотворчого спрямування. Реалізується він через виконання різнорівневих професійних завдань, засвоєння змісту в діалозі, який є ядром як індивідуально особистісної траєкторії, так і особистісно-орієнтованого навчання, що створює середовище, яке забезпечує суб'єктно-сенсове спілкування, рефлексію та самореалізацію особистості.

У сучасних умовах підготовка майбутніх педагогів образотворчого мистецтва спрямовується на формування професійних якостей, на виявлення та розвиток творчого потенціалу, що характеризується усталеними традиціями послідовного і системного викладання, з акцентом на вивчення української культури та мистецтва, долучає “до народного мистецтва, до духовних цінностей, підвищуючи у такий спосіб загальну культуру особистості, вчителя, громадянина” [13, 64].

Як зазначає Т. Паньок у дослідженні “Розвиток вищої художньо-педагогічної освіти в Україні у ХХ столітті” головними засадничими принципами художньо-педагогічної підготовки майбутніх педа-

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

гогів образотворчого мистецтва є осмислення класичної світової і вітчизняної мистецької спадщини, вивчення українського народного мистецтва, творче використання прийомів і засобів образотворчого мистецтва в повсякденній практичній діяльності відповідно до суспільних, політичних і естетичних запитів, інваріантність педагогічних підходів до методики викладання художніх дисциплін тощо [11, 401].

У контексті нашого дослідження заслуговує на увагу думка О. Піддубної щодо розвитку моделі національної освіти, необхідності усвідомлення всіма учасниками освітнього процесу використання народно-художньої творчості, що є джерелом формування художньо-образного мислення у здобувачів освіти з різними типами індивідуальної обдарованості [14].

Ми погоджуємося з О. Комаровською та О. Просяною, що звернення до національного мистецтва всіх видів, жанрів, стилів, епох дає людині можливість через естетичні переживання ідентифікувати себе як представника нації і водночас відчувати себе людиною культури, осмислити значущість і непересічність “свого” у світовому мистецькому просторі, а разом усвідомити величезне художнє розмаїття світу з повагою до нього [9, 2].

Отже, художньо-педагогічна підготовка майбутніх педагогів образотворчого мистецтва має включати:

– розвиток культурно-історичної компетентності, що передбачає вивчення теорії та історії мистецтва як різних епох і народів, так і власного національного культурно-мистецького надбання, а також здатність застосовувати ці знання у педагогічному процесі;

– формування художньо-практичної компетентності, яка охоплює оволодіння засобами художньої виразності різних видів мистецтва, вміння використовувати їх у власній творчій діяльності та здатність розвивати аналогічні навички у своїх учнів;

– розвиток методичної компетентності, що включає знання методичних і технологічних підходів, прийомів, засобів та оцінних критеріїв у контексті духовно-моральних та естетичних ідеалів навчання і мистецтва.

Для визначення якості та ефективності художньо-педагогічної підготовки майбутніх педагогів образотворчого мистецтва виділимо такі критерії:

1. Аксиологічний – пов’язаний із ціннісними орієнтирами студентів, що відображають усвідомлення та визнання педагогічних, естетичних і етичних цінностей мистецтва. Це сприяє формуванню мотиваційної сфери особистості, яка є важливою для подальшого професійного та індивідуального розвитку.

2. Комунікативний – характеризується наявністю у майбутнього педагога образотворчого мис-

тецтва комунікативних навичок, що проявляються у різних аспектах аудиторної, наукової та поза-аудиторної роботи. Він базується на толерантності, коректності й етичному сприйнятті реальності, сприяючи успішній комунікації в соціальних та творчих взаємодіях.

3. Пізнавальний – опирається на когнітивний компонент у художньо-педагогічній, творчій і методичній діяльності. Він передбачає самовираження, індивідуальність, особистісний і професійний розвиток, а також успішність у цих процесах.

4. Компетентнісний – визначається засвоєнням, присвоєнням і передачею особистістю естетики художніх образів різних видів мистецтва. Він сприяє розвитку навичок інтерпретації та імпровізації художніх творів.

Ефективність професійного становлення майбутніх фахівців образотворчого мистецтва під час художньо-педагогічної підготовки корелюється відповідно до визначених критеріїв та забезпечуються реалізацією таких педагогічних умов:

1. Заміна традиційних пояснювальних методів навчання на інтерактивні, дослідницькі (кейс-стаді, метод ситуаційних вправ, моделювання професійної діяльності (ігровий метод), майстер-клас) та творчі підходи, коли традиційні мистецькі напрями доповнюються цифровими технологіями, що буде сприятиме формуванню у майбутніх педагогів образотворчого мистецтва потреби в активному засвоєнні нових знань і навичок, набуттю художньо-педагогічних компетентностей, розвитку позитивного ставлення до процесу навчання та критичного мислення.

2. Використання професійно спрямованих завдань що сприяють розвитку креативності, неординарності рішень (робота в майстернях, комп’ютерні тестування, самостійна творча чи виставкова діяльність тощо) та сучасних мультимедійних технологій навчання у процесі художньо-педагогічної підготовки студентів.

3. Створення освітнього середовища, спрямованого на розвиток емоційного інтелекту через використання різноманітних методів і прийомів для формування навичок спостереження та усвідомлення власних і чужих емоційних станів, розвитку здатності до співпереживання та управління власними емоціями за допомогою мистецтва.

4. Організація системи безперервної практики, яка включає музейну, плернерну, педагогічну практики для майбутніх педагогів образотворчого мистецтва.

5. Відстеження динаміки особистісного розвитку в процесі художньо-педагогічної підготовки майбутніх педагогів образотворчого мистецтва (організаційно-вольові якості; операційно-комунікативні якості; орієнтаційні властивості і якості особистості; творчі здібності та можливості осо-

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

бистості; якість і доцільність вибору індивідуально-освітньої траєкторії; поведінкові характеристики).

6. Поширення інноваційних технологій, що допомагає подолати суперечності між академічною системою освіти та потребою у нових підходах.

Важливо зазначити, що в сучасних умовах актуальними стають пошуки нових підходів до використання ефективних педагогічних та інформаційних технологій, інноваційних форм організації освітнього процесу (заміна традиційного академічного класу на віртуальний; пошук методів і прийомів дистанційного навчання, придатних для художніх завдань; побудова ефективної комунікації між усіма учасниками освітнього процесу в мережевому середовищі; вдосконалення норм, що регулюють змішане та дистанційне навчання; пошук оптимального поєднання художньої і педагогічної діяльності тощо) [6, 3].

Застосування інноваційних технологій, безсумнівно, сприяє підвищенню якості художньо-педагогічної підготовки і значно впливає на загальний рівень професійної спрямованості художньо-педагогічного середовища.

Інновації можна розглядати як ефективні зміни в методах, змісті, способах і формах підготовки майбутніх педагогів образотворчого мистецтва, включаючи організацію освітнього процесу. Нововведення набули особливої актуальності з початком широкомасштабної війни, розв'язаної Російською Федерацією на території України, коли виникла необхідність у швидких, нестандартних рішеннях.

Ці умови допомагають професійному становленню майбутніх педагогів образотворчого мистецтва і передбачають єдність художніх і педагогічних умінь. Зазначимо, що діяльність майбутніх педагогів образотворчого мистецтва з оволодіння професійними вміннями повинна мати індивідуально-творчий характер, формувати в них творчу ініціативу, спрямовану на пошук найбільш ефективного виконання навчальних і професійно-практичних завдань.

Висновки. Таким чином, професійне становлення майбутніх педагогів образотворчого мистецтва в процесі художньо-педагогічної підготовки є складним і багатограним процесом, який охоплює розвиток не лише професійних навичок, а й формування особистісних якостей, за допомогою художньо-педагогічної освіти, яка дозволяє творчо й самостійно, постійно розвиваючись, здійснювати потреби професійної діяльності. Професійне становлення майбутніх педагогів образотворчого мистецтва є результатом комплексної системи художньо-педагогічної підготовки, яка включає теоретичне навчання, практичні навички та індивідуальний розвиток. Створення відповідних педагогічних умов, спрямованих на формування цих

складових, сприятиме підвищенню якості підготовки майбутніх педагогів образотворчого мистецтва і їхньої готовності до реалізації освітніх завдань на високому професійному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Orshansky L. (and other). Interactive teaching methods as a change in the purpose of modern education. *Systematic Reviews in Pharmacy*. 2020. № 11 (10). С. 549–555. (Scopus).
2. Panyok T.V. Historical-cultural and lighting context of artistic education in Ukraine in the beginning of the 20th century. *International journal of conservation science*, Vol. 11, Issue 4, October-December. 2020. С. 945–952. DOI: <https://doi.org/10.36868/IJCS.2023.01.14> Web of science & Scopus
3. Panyo T.V. Art Education in Ukraine in Early 20th Century. *International journal of conservation science*. Volume 14, Issue 1, January-March. 2023. URL: <https://ijcs.ro/current-issue>. Web of science & Scopus.
4. Tsugorka, Oleksandr. Art academic education amidst martial law. *Українська академія мистецтв*. 2022. № 32. С. 161–167.
5. Tymenko V. (and other). Problems of preparation for educational design of students of institutions of higher art education. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*. 2021. 14 (33), e15972. DOI: <https://doi.org/10.20952/revtee.v14i33.15972>
6. Арешонков В.Ю. Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді. *Вісник НАПН України*. 2020. № 2 (2). С. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-13-2>
7. Гриньова В., Паньок Т. Етнодизайн та модерна траєкторія професійної підготовки майбутнього вчителя мистецьких дисциплін в умовах діджиталізації суспільства. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2021. № 74 (2). С. 146–151. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.74-2.28>.
8. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь. 1997. 376 с.
9. Комаровська О.А., Просіна О.В. Мистецька освіта: вектори реформування. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. № 2 (1). С. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-3-3>
10. Коновець С. Творчий розвиток учителя образотворчого мистецтва. Рівне : Волинські обереги. 2009. 384 с.
11. Паньок Т.В. Розвиток вищої художньо-педагогічної освіти в Україні у XX столітті. Харків : Оперативна поліграфія ФОБ Здоровий Я.А. 2016. 626 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/c10d5b00-b0a2-43c8-a265-8de7baeb940b>
12. Паньок Т.В. Сутність поняття “вища художньо-педагогічна освіта”. *Педагогіка та психологія* 2016. № 52. С. 242–255.
13. Паньок Т. Левченко А. Вивчення Петриківського розпису на уроках образотворчого мистецтва у школі. *Молодь і ринок*. 2023. 9 (217). С. 63–68. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.291095>
14. Піддубна О.М. Народна художня творчість у фаховій підготовці майбутнього вчителя образотворчого мистецтва : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2010. 280 с.
15. Рудницька О. Методологія мистецької освіти. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка. 2010. С. 4–39.

**ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА
В ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

16. Сотська Г.І. Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах. Київ : Ін-т обдарованої дитини. 2014. 382 с.

17. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. КМУ від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>

18. Сухомлинська О.В. Рефлексії до генезу духовності в контексті виховання: на шляху до синтезу парадигм. *Історико-педагогічний альманах*, № 1. 2005. С. 5–29.

REFERENCES

1. Orshanskyi, L. (and other). (2020). Interactive teaching methods as a change in the purpose of modern education. *Systematic Reviews in Pharmacy*. No. 11 (10). s. 549–555. (Scopus). [in English].

2. Panyok, T.V. (2020). Historical-cultural and lighting context of artistic education in Ukraine in the beginning of the 20th century. *International journal of conservation science*, Volume 11, Issue 4, October-December. pp. 945–952. DOI: <https://doi.org/10.36868/IJCS.2023.01.14> Web of science & Scopus [in English].

3. Panyok, T.V. (2023). Art Education in Ukraine in Early 20th Century. *International journal of conservation science*. Volume 14, Issue 1, January-March. Available at: <https://ijcs.ro/current-issue>. Web of science & Scopus. [in English].

4. Tsugorka, O. (2022). Art academic education amidst martial law. *Ukrainska akademiia mystetstv*, No. 32. pp. 161–167. [in English].

5. Tymenko, V. (and other). (2021). Problems of preparation for educational design of students of institutions of higher art education. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 14(33), e15972. DOI: <https://doi.org/10.20952/revtee.v14i33.15972> [in English].

6. Areshonkov, V.Iu. (2020). Tsyfrovizatsiia vyshchoi osvity: vyklyky ta vidpovidy [Digitization of higher education: challenges and responses]. *Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*. No. 2 (2). pp. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-13-2> [in Ukrainian].

7. Hrynova, V. & Panok, T. (2021). Etnodyzain ta moderna traiektoriia profesiinnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia mystetskykh dystsyplin v umovakh didzhitalizatsii suspilstva [Ethnodesign and the modern trajectory of professional training of the future teacher of art disciplines in the conditions of digitalization of society]. *Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*. Zaporizhzhia, No. 74, (2). pp. 146–151. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.74-2.28>. [in Ukrainian].

8. Honcharenko, S. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv, 376 p. [in Ukrainian].

9. Komarovska, O.A. & Prosina, O.V. (2020). Mystetska osvita: vektory reformuvannia [Art education: vectors of reformation]. *Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*. No. 2 (1). pp. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-3-3> [in Ukrainian].

10. Konovets, S. (2009). *Tvorchyi rozvytok uchytelia obrazotvorchoho mystetstva* [Creative development of the fine arts teacher]. Rivne, 384 p. [in Ukrainian].

11. Panok, T.V. (2016). *Rozvytok vyshchoi khudozhno-pedahohichnoi osvity v Ukraini u XX stolitti* [Development of higher artistic and pedagogical education in Ukraine in the 20th century]. Kharkiv, 626 p. Available at: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/c10d5b00-b0a2-43c8-a265-8de7baeb940b> [in Ukrainian].

12. Panok, T.V. (2016). *Sutnist poniattia “vyshcha khudozhno-pedahohichna osvita”* [The essence of the concept of “Higher artistic and pedagogical education”]. *Pedagogy and psychology*, No. 52. pp. 242–255. [in Ukrainian].

13. Panok, T. & Levchenko, A. (2023). *Vyvchennia Petrykivskoho rozplysu na urokakh obrazotvorchoho mystetstva u shkoli* [Studying the Petyriv painting in the fine arts classes at school]. *Youth & market*, No. 9 (217). pp. 63–68. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.291095> [in Ukrainian].

14. Piddubna, O.M. (2010). *Narodna khudozhnia tvorchist u fakhovii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia obrazotvorchoho mystetstva* [Folk artistic creativity in the professional training of the future teacher of fine arts]. *Candidate's thesis*. Zhytomyr, 280 p. [in Ukrainian].

15. Rudnytska, O. (2010). *Metodolohiia mystetskoï osvity* [Methodology of art education]. Sumy, pp. 4–39. [in Ukrainian].

16. Sotska, H.I. (2014). *Teoretychni i metodychni zasady formuvannia estetychnoi kultury maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v pedahohichnykh universytetakh* [Theoretical and methodological principles of the formation of aesthetic culture of future teachers of fine arts in pedagogical universities]. Kyiv, 382 p. [in Ukrainian].

17. *Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky*. КМУ від 23 лютого 2022 р. № 286-р [Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2022–2032. CMU dated February 23, 2022 No. 286]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

18. Sukhomlynska, O.V. (2005). *Refleksii do genezu dukhovnosti v konteksti vykhovannia: na shliakhu do syntezy paradyhm* [Reflections on the genesis of spirituality in the context of education: on the way to the synthesis of paradigms]. *Historical and pedagogical almanac*, No. 1. pp. 5–29. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.09.2024



“Досконалість – це не тоді, коли нічого додати, а тоді, коли нічого відняти”.

*Антуан де Сент-Екзюпері
французький письменник*

